

31. ՀԱԿՈՓԻ ՈՒ ՀՈՒՍԵՓԻ ԽԵՉԱԹԸ

Ժամանակով մե թաքավոր ա հըլնում ա: Էս թաքավորը բարի թաքավոր ա հըլնում: Էս թաքավորը սովորութուն ունեւ չափաթը մե անքամ էթա որսի: Մե անքամ էլ եփ որսի գնաց, չոլի մեչտեղը քթավ մե նորհելուկ էրեխա՝ քրոչերի մեչ փաթթուկ: Բացին տեսան մե խորոտ, նխշուն տղա յա:

Թաքավորը վազիրին ասավ.—Վազի՛ր, էս տղեն բղի տանեմ ընձի, իմ տղեն ախպեր չունի, թո հըլնեն ախպեր:

Վազիրն ասավ.—Քո կամքն ա, թաքավոր՛, իմալ ուզում ես, արա՛, քո դեմը խոսողը որն ա:

Էրեխին վերցին բերին թաքավորի պալատը: Թաքավորի տղի անունը Հուսեփ էր, էս տղի անունն էլ դրին Հակոփ: Դե, ջիղում եք, էլի, խեչաթի էրեխեն չուշուտ ա ջոչընում: Էս Հակոփն էլ չուշուտ ջոչըցավ, հիրա ախպոր խետ էթում էր հուսումարանը: Թաքավորը հրկսին էլ շատ էր ուզում, հիրարից չէր ջոկում: Էրեխեքն հիրար ձեռից բռնում ին, էթում ին հուսումարանը, հուսումարանից դուս գալուց ետո հիրար ձեռից բռնում ին, գալում ին տունը:

Մե օր էլ հուսումարանի էրեխեքը խոսկը մեկ են անում, թնփում են Հուսեփի վրեն, որ տփեն: Հակոփ, դու Հակոփ, սկսում ա ըտոնցը տփել: Էնենց ա տփում, որ հըմմեն պարկում են ու նռնում են: Վարժապետները գալում են, ինչ տեսան, մե աշակերտ սաղ չի մացե, հըմնի չիթ-բերանը Հակոփը արեր ա արնլվա, կողները ջնոթեր ա, պարկեր են, նռնում են: Ուրբարը տանում են թաքավորին ու էրեխեքի խերերին: Հաֆկվում են ու թաքավորին բողոք են անում: Էստեղ Հակոփը հըմմեն մանդրամաս պատմում ա, մե խատ սուլթ չի ասում ա: Տենում են, որ թաքավորի տղերքը մեղավոր չեն, ամմեքը հիրա էրեխին քցում ա շլակը, էթում ա:

Էրեխեքը մե չափաթից ետո լավնում են, էլի գալում են հուսումարան: Նորից կոփ են քցում, որ հրկու ախպորն էլ տփեն: Քաղաքի խուժաններին էլ հիրանց խետ բերեր են: Նորից Հակոփը հըմմնին տփում ա, մեկի թեն ա խանում, մեկի անգաճն ա քոքա-

խան անում, մեկի ոտն ա կողորում ու ջանդակները փռում ա: էլի խաբարը տանում են թաքավորին, խերերին, գալում հաֆկվում են, դալմադալն հրնգնում ա:

Ժողովուրթը թաքավորին պահանջ ա դնում. — Յա բղի էտ էրե-խին եռացնես, յա մենք կըթողենք կէթանք, յա թե չէ ապստամբութուն կանենք, չեզի թախտից կըքցենք:

Թաքավորը, որ տենում ա՝ հնար չըկա, խոսկ ա տալում էրեխին մե յանով անա: Գալում են, նազիր-վազիրի խետ մասլաթ են անում, որոշում են Հակոբին փող տան, մե ձի տան, քաղաքից եռացնեն:

Մեկէլ օրը թաքավորը Հուսեփին հուսումարան ա հղրկում, Հակոբին թողում ա տունը: Հուսեփը որ էթում ա հուսումարան, Հակոբը մնում ա մինակ, կանչում ա Հակոբին ու որոշումը հայդնում ա:

Հակոբը նիյնթները կախում ա, հըմա ի՞նչ անա, թաքավորի հրաման ա, խոսաց, գլխը կըթոցուն:

էս տղին մե ձի են տալում, մե խուրջին ոսկի ու քաղաքից եռացնում են:

Հուսեփը հուսումարանից տուն ա գալում, ախպորը դես ա ման գալում, դեն ա ման գալում, չի քթնում: Սկսում ա լնցը: Խերն ու մերը ասում են, որ աքսորեր են:

Հուսեփը ի՞նչ կաներ, որ աներ: Ձենը կղրում ա, նստում ա: Թո Հուսեփը մնա ըստե, մենք խաբարը տանք Հակոբից:

Հակոբը գնաց, գնաց, խասավ մե դաշտի, տեսավ էս դաշտի մեջ օխտը ճամբա յա գալում, միանում: Էկավ էս օխտը ճամբի մեջը նստավ, գնացող-էկող բազիրգյաններին թալնեց, տարավ լցեց մե գաղի մեջ:

էսենց քաչեց օխտը տարի: Հակոբը ամմեն տեղ բազիրգյանների մեջը ախ ու սարսափ էր քցե: Էլ էս ճամբով գալող-էթող չըկար: Ոտները կղրավ: Էս վախտը Հակոբը 25 տարեկան էր, հըմա Հուսեփը մե տարի Հակոբից ջոչ էր, 26 տարեկան էր: Մեկ էլ Հակոբը տենում ա, որ հիրա ախպեր Հուսեփը էկավ: Հինքը Հուսեփին ճանչնում ա, հըմա Հուսեփը Հակոբին չի ճանչնում:

Հակոբը մտածում ա, որ Հուսեփին մե լավ վախճնա:

Թուրը քաշում ա, գալում ա Հուսեփի ճամբեն կղրում ա, ասում ա. — Ասա տենամ, դու քանի՞ գլխի տեր ես, որ էկեր ես իմ խողը, դու իմ անունը չե՞ս լսացե, թե՞ ընձի մարթի տեղ չես դրե:

Ըստե Հուսեփի լեղին ջուր ա դառնում, ասում ա. — Ո՛վ քաջ, ես քո անունը լսացեր եմ, մտեր եմ քո խողը, ինչ ուզում ես, արա՛, հըմա ես չեզի վնաս տալու խըմար չեմ էկե, ես էլ մե ցավ ու դարդ ունեմ, որ էկեր եմ:

—Դե ասա՛, տենամ՝ դու ո՞րն ես, հընչե՞ս էկե, հո՞ւր ես էթում, ի՞նչ ա քո դարդը, որ դուզը չես ասե, գլոխտ կըթոցում,—ասում ա Հակոփը:

Ըստե հուսեփն ասում ա.—Ես ֆլան թաքավորի տղեն եմ, անունս Հուսեփ ա: էթում եմ Զինումաչինի թաքավորի խողը: Զինումաչինի թաքավորը մե ախճիկ ունի, անունը Փիրուզա յա, էթում եմ, որ էն ախճկան առնեմ:

—Բա դու չե՞ս հիմանում, որ ընդե էթացողը ետ չի գալում: Թաքավորի ախճիկը պայման ա դնում, պայմանը չեն կանում կատարեն, էթացողների գլոխը կղրում ա: Արի, քանի գլոխտ վրեստ ա, ե՛տ դառցի, զնա՛ քո երգիրը,—ասում ա Հակոփը:

Ըստե հուսեփն ասում ա.—Ո՛վ ավազակապետ, ես իմ գլխից ձեռ եմ վեկալի, էլ չեմ ուզում, որ մե օր էլ ա աբրեմ, գլոխս կըկղրեն, թո կղրեն:

Հակոփն ասում ա.—Դուզը բղի ասես, թե հընչե՞ս գլխիցտ ձեռ վեկալի:

Հուսեփն ասում ա.—Ես մե ախպեր ունի, անունը Հակոփ էր: Մե քաջ տղա էր: Էրեխեքի խետ կո՛ւլ արինք, ընձի տփին: Հակոփն էկավ, Էրեխեքին տփեց: Մեկի գլոխը կողքավալ, մեկի՝ թևը, մեկի՝ ոտը, մե խոսկով, էտ Էրեխեքին արինք խուրդը խայան: Իչխաններն հաֆկվան էկան խորս մոտ գանգատ: Ասին. «Յա մենք, յա էտ Էրեխեն: Յա բղի էտ Էրեխին էս երգրից աքսորես, յա մենք կըթողենք կէթանք, յա թե չէ չեղի թախտից կըքցենք»: Խերս վախեցավ, ախպորս երգրից խառիչ արավ: Հիմի, ախպե՛ր ջան, ըտուց հետո իմ աբրելն ինչ նշանակութուն ունի: Ես՝ թաքավորի տղա, ախպերս՝ աքսորուկ, էլ ինչի՞ս ա պետք էտ տեսակ թաքավորութունը: Ես որոշեր եմ էթամ Զինումաչին, համ էտ ախճկան առնեմ, համ էլ կարող ա ախպորս մասին մե խաբար ստանամ: Էս ա, էլ բան չունեմ ասելու:

Էստեղ Հակոփը փաթըթվում ա Հուսեփին, ասում ա, որ հինքը Հակոփն ա, էս բաղիրգյաններին հինքն ա զարի բերե:

—Վա՛յ, Հակո՛փ ջան, ախպե՛ր ջան, ես չեղի գիչերով ի ման գալում, ցերեկով քթա:

Ըստե Էրկուսն էլ ձիանքից հիչնում են, ձիանքը թողում են արածալու, հիրանք էլ խաց են ուտում: Էրկու ախպեր մե չափաթ մնում են ըստե:

Էս մե չափաթվա մեչ շատ բաների մասին խոսացին, ծանդր-թեթև արին, զարկին, թափին ու որոշին, որ Էրկսով հիրար խետ էթան Զինումաչինի թաքավորի մոտ, ախճիկն ուզեն:

Հուսեփն ախպորը խառցուց.—Բա որ մենք էթանք Չինուժա-
չին, էս մալ-դովլաթին, էս տավար-ոխճարին, էս նախիրներին ու
ձիանքի իլխիքին ո՞րը տիրութուն կանա, չանքի մենք գանք խառ-
նենք:

Հակոփն ասավ.—Տիրութուն արող պետք չի, ո՞րն ա գլխից ձեռ
վերցրե գա ըստե, իմ մալ ու դովլաթն էլ տանա: Արխայի՛ն մաց,
ձեռ տվող չի հըլնի:

Հելան ու գացին Չինուժաչինի թաքավորի խողը, քաղաքի կրա-
ղը մե պառավի տուն կար, մացին էս պառավի տունը դոնախ:

Ոսկի շատ ունին, պառավին ոսկի տվին, գնաց ուտելիք բերեց
թաղա յորդան-դոչակ բերեց, լավ ճերան-խման, ետո Հակոփը պա-
ռավին խառցուց Փիրուզայի մասին:

Պառավն ասավ.—էս Փիրուզան քսան տարեկան ա: Որ հե-
լավ 16 տարեկան, ուզողներն էկան: էս չորս տարի ա, գալում են,
էթում են, ախճիկը ոչ մեկի չի խավնում, գլխները կղրել ա տա-
լում: Էնենց պայման ա դնում, որ տակից չին կանում դուս գան:
Դուք էլ, բալե՛ք ջան, տենում եմ լավ տղերք եք, մի՛ գացեք, ափսոս
եք, գլխներտ զնրկել կըտա:

Հակոփն ասավ.—Նանե՛, ի՞նչ պայման ա դնում, որ չեն կանում
տակից դուս գա:

—Բալա՛ ջան, ես էլ չեմ հիմանում, ընդուց ետ գալող հլնո՞ւմ ա,
որ տենանք, թե ինչ պայման ա դնում:

Հակոփը մտածեց-մտածեց ու ախպորն ասավ.—Հուսեփ, հա-
ռեչուց չըգինք, որ էկեր ենք, ինչ ուզում ա հըլնի, բղի մեր ասածն
անենք, յա մեռնենք, հո խայտառակվուկ ետ չե՞նք փախնի:

Եփ լուսը բացվավ, էրկու ախպեր հելան գացին թաքավորի
պալատը: Որ խասան թաքավորի պալատը, գացին էլչու դաշին
նստան: Թաքավորը ակուշկից տեսավ, որ էրկու երիտասարթ տղա
էկան, էլչու դաշին նստան:

Վազրին ասավ.—Վազի՛ր, մա՛րթ հղրկա, թո էթա էն էրկու
երիտասարթներին կանչա, գան, տենանք ի՞նչ են ուզում:

Ղարավաչը գնաց կանչեց:

Տղերքը որ էկան, թաքավորին օխտ անքամ գլխ տվին, ձեռնե-
րը դրին դոչներին, կայնան թաքավորի հառեչը:

Թաքավորը խառցուց.—Ասե՛ք, տենամ՝ ի՞նչ տղերք եք, ի՞նչ եք
ուզում, ո՞ր խողից եք:

Հակոփն ասավ.—Թաքավո՛րն ապրած կենա, մենք էս ինչ
թաքավորի տղերքն եք, էկեր ենք քո ախճիկն ուզելու: Էսի իմ ջոչ
ախպերն ա, անունը Հուսեփ ա, քո ախճիկը՝ Փիրուզը բղի տաս
իմ ախպորը: Էտ վախտը Փիրուզը փարդի քամակից հիշկում էր:

Տղերքը հիրանը շատ դուր էկան: Հինքն հիրան ասավ. «Ինչ ուզում ա հըլնի, ես էս տղերքին չեմ սպանի: Բոլ հելավ իչքան արուն թափի, ջնհել-ջիվան տղերք կոտորի»:

Թաքավորն ասավ.—Տղե՛րք ջան, ես իրավունքը տվեր եմ իմ ախճկան, թե խավնավ, կըտամ, թե չըխավնավ, գլխներտ կըկղրեմ, մեր պայմանն էտենց ա: Ափսոս տղերք եք, թողեք գացե՛ք, ձեր երգիրը կառավարե՛ք, իմ ախճկանից ձեռ քաշեք:

Ըստոնք էրկուսով էլ կայնան, թե՛ չէ ու չէ, պայմանին համաձայն ենք:

—Դե դուք եք հիմանում,—ասավ թաքավորը,—ձեր գլխը, ձեր փորը, իմալ ուզում եք, էնենց արեք: Հիրկուն ախպերտ թո գա ախճկաս մոտ, ախճիկա հարց կըտա, թո ախպերտ պատասխանա: Հիրկուն Հուսեփը հելավ գնաց թաքավորի պալատը:

Պալատի բաղի մեջը մե օթաղ կար, տղին տարան էս օթաղը, ասին.—Ըստե կըսպասես, թաքավորի ախճիկը կըգա, կըխոսաք: Սեղանը բացուկ ա, թե անոթի ես, խաց կուտես, տեղը քցուկ ա, թե նեղացուկ ես, հելի պարկի՛:

Հուսեփը սպասեց չանքի քչերվա ճեսը, տեսավ՝ ախճիկը չի գալում: Ոսաց ճերավ, հելավ պարկավ: Քունը տարավ, քնավ, մնաց քնուկ: Ախճիկը պահակ էր կայնացրե: Պահակները, որ տեսան Հուսեփը քնավ, Փիրուզին խաբար տվին: Փիրուզն էկավ, Հուսեփի ջերը էրկու ճան քցեց ու գնաց: Հուսեփը զննթնավ, տեսավ լուսը բացվեր ա, հելավ գնաց պառավի տունը: Հակոփը խառցուց, թե՞ ինչ խաբար կա, ի՞նչ ասավ:

Հուսեփը պատասխանեց.—Ախճիկը չեկավ, չըտեսա, խետը չըխոսացի:

Հակոփը զարմացավ, ասավ.—Ձի կարող պատահի, կարող ա էկեր ա, դու քնուկ ես հելե, մե նշան թողուկ կըհըլնի, մե ջերերտ հիշկա՛:

Հուսեփը ձեռը ջերը տարավ, էրկու ճան խանեց:

—Տեսա՞ր, չեզի էրեխի տեղ ա դրե, —ասավ Հակոփը,—բա չըկառցար մե քչեր գնոթուն մնաս, հիմի ի՞նչ անենք:

Նստան էլի ծանդը-թեթև արին, որոշին հիրկուն էլի էթան պալատը, տեսան ախճիկն ինչ կասա:

Հըմա ախճկա սիրտն էլ ախ էր հընգե, վախենում էր, որ տղերքը կըթողեն կէթան, անկը կըմնա ընդոնց վրեն: Սիրտը Հուսեփից չէր կղրում:

Միշուս օրը էլի գացին պալատը: Տղին տարան ախճկա բաղի մջի տունը: Էս փեղմվանգն էլի քնավ: Էս անքամ ախճիկը տեսավ, որ քնուկ ա, ջերը էրկու պոպոկ քցեց ու գնաց: Հուսեփը զարթ-

նալ, ձեռը տարալ ջերը, պոպոկները խանեց, հելալ ամոթ-զամոթ հկալ ախպոր մոտը: Հակոբին ինչ բղի ասեր, հիրան ջոչ ախպերն էր: Որոշին, որ երորթ օրը Հակոբին էթա: Հակոբը հիրկուն գնաց, խաց ճերալ, հրմա գնի չըխմալ, հինքն հիրան ասալ. «Կարող ա, որ գինու մեչը քնի դեղ են քցում, քնցնում են»: Գիշերվա ժամը հրկունն էր, ախճիկը հկալ, տղին զարթուն տեսալ: Նստան, խոսացին, հելան քնելու, Հակոբը խանեց, թուրը մեչտեղ դրեց:

Որ թուրը մեչտեղ դրեց, Փիրուզն ասալ.—Թե որ ընձի չիր խալնում, էս իրեք օր ա հրճիր գալում ու իմ քունն էլ խարամում, հընչե՞ս թուրը մեչտեղը դնում:

Հակոբին ասալ.—Դու իմ խառսը, ես քո տեքրը: Չեղի տանում եմ իմ ախպոր խըմար: Էրկու օր իմ ախպերն էր գալում, քնում:

Փիրուզը բան չասալ, էրկու ախպորն էլ սիրտը կպեր էր:

Հառալոտ չուտ Հակոբը գնաց պառվի տունը, Հուսեփին բերեց թողեց հիրան ուզածի մոտը, հինքը գնաց պառվի տունը: Միշուս օրը թաքավորին անչի լուս տարան, որ Փիրուզը համաձայնվեր ա տղի խետ: Թաքավորն էլ ուրխցալ, որ էլ իզուր արուն չի թափա: Ըստե թաքավոր օխտ օր, օխտը քչեր խառնիս արալ, ետո ախճկան լալ քոչով-բարխանով, ջհեզով ճամբու դրեց, գացին Հուսեփենց երգիրը:

Ըստոնք հկան Հակոբի երգիրը: Մալին, դովլաթին ոչ մեկը դձյմիչ չէր հելե: Ճամբեն գալու ժամանակ Հակոբը շատ էր պահակ կայնե, տեղ խասան թե չէ, պինդ քնալ: Որ Հակոբը քնալ, Հուսեփը որոշեց հինքը պահակ կայնի: Կնգա վղի չամչրաղը վերցուց ձեռը, լուսը տարածեց չորս կողմը, թուրը քաշեց ու կայնալ: Էտ հրոպերն էտ տեղով մե դուշ էր հընցնում, հկալ, թևով տվեց Հուսեփի հերեսին, չամչրաղը ձեռից քցեց, վերցուց ու գնաց: Չանքի Հուսեփի ուշկն հկալ տեղը, դուշը չամչրաղը տարալ: Հուսեփը մնաց կայնուկ: Մտածեց. «Հելա խախկ, լալ կըլնի թողեմ ու էթամ»: Գնաց, գնաց, խասալ մե ծովի կրաղ: Ըստե կայնուկ մտածում էր, մեկ էլ տեսալ, որ մե նալ ա գալում: Նավապետին խնթրեց հիրանը խետները տանեն: Նավապետը խեխճ հկալ ու վերցուց, տարալ ծովի էն կրաղը, հիչըցուց, հինքը գնաց: Հուսեփը հկալ, հկալ, խասալ էտ երգրի թաքավորի քաղաքը: Հենց էտ ժամանակ վագիրը քաղաքի կրաղը ման էր գալում: Հուսեփը մոտըցալ, բացատրեց, որ հինքը չըսիք տղա յա, մե գործ չըկա՞, որ անա: Վագիրը ըստըրան տարալ, դառցուց նախըջի: Թո Հուսեփը ըստե նախիրը պախա, մենք խաբարը տանք Փիրուզից ու Հակոբից: Փիրուզը զարթնալ, տեսալ մարթը չըկա: Էլ չուգեց Հակոբին զարթնցնա: Հելալ տրորուկ կանանչի իզը բռնեց, գնաց խասալ

ծովի կրաղը: Մտածեց. «Ուրեմն, մարթա մե փորցանքի յա հուսստ էկե, էս ծովով ա գնացե: Ըստե մե լոթկ կար: Լոթկչուն մե ոսկի տվեց, լոթկչին Փիրուզին տարավ, ծովն հընցցուց էն յանը: Ըստե Փիրուզը տղամարթի չոր առավ, խաքավ, գնաց թաքավորանիստ քաղաքը: Փիրուզը նստավ մե վաճառականի դուքնի հանեչ, չանքի մուծը հընգավ:

Վաճառականը տեսավ, որ մե օտար տղա սաղ օրը նստուկ ա դռան հանեչը, խառցուց.—Ա՛յ տղա, ի՞նչ տղա ես, հընչե՞ս սաղ օրը ըստե նստե:

Փիրուզն ասավ.—Անտեր տղա եմ, ծանոթ չունեմ, նստեր եմ:

Վաճառականն ասավ.—Որ դու անտեր տղա յես, ես էլ տղա չունեմ, արի տանեմ ընձի տղա:

Փիրուզն հոժարվավ ու գացին:

Ըտուց ետո առտուրը Փիրուզն էր կատարում: Շատ սիրուն տղա էր: Փիրուզին տենալու, խետը խոսալու, ծանոթանալու խըմար հըմմեն էտ վաճառականի դուքանն ին գալում, առտուր անում: Փիրուզի խերը շատ ուրախ էր:

Քաղաքի վաճառականները տեսան, որ հիրանց առտուրն հընգավ, հելան գացին, թաքավորին գանգատ արին, որ էսենց մե խորոտ տղա հիրանց առտուրը խանգարում ա, հըմմեն էտ մե վաճառականից են առտուր անում:

Թաքավորը, որ լսում ա վաճառականների բողոքը, որոշում ա էթա էս վաճառականի խանոթը, տղին տանա: Ախճկան ու կնգան վերցում ա խետը, նստում են ֆայտոնը, գալում են էս խանոթը:

Թաքավորը որ տենում ա Փիրուզին, մթկի մեչն ասում ա.—Էր-նեկ քո տիրոջը: Ուալալ ա չեզի, տղա՛, վաճառականները թո հա բողոք գան, դու քո առտուրն արա՛:

Թաքավորի ախճիկը, որ տենում ա, սիրահարվում ա Փիրուզի վրեն:

Մորն ասում ա.—Ա՛յ մեր, կա-չըկա, էս ա իմ մարթը: Հայրի-կին ասա, թո վաճառականի խետ խոսա, ընձի նշանեք, քանի տղեն հուրիչ ախճիկ չի սիրե: Ընձի, որ էս տղին չըտաք, էլ հուրիչի չեմ առնի:

Թաքուհին հենց էս հրոպեին թաքավորին ա ասում, թաքավորն էլ վաճառականին ա ասում: Վաճառականը թաքավորին խոսկ ա տալում, որ հիրկուն տղի խետ կըխոսա:

Հիրկուն վաճառականը տղին ասում ա, որ թաքավորի ախճիկը բզի ուզեմ չեզի: Փիրուզը բան չի ասում, համաձայնվում ա: Միյուս օրը վաճառականը էթում ա ու թաքավորի ախճիկն ուզում ա: Թո ըստոնք նշանվեն, խառնսի պաղրաստութուն տենան, մենք խա-

բար տանք կորուկ-մոլորուկ Հուսեփից, տենանք՝ ի՞նչ բանի յա: Հուսեփը ամեն օր նախիրը տանում ա դաշտը արածացնում, հիրկուն բերում ա լցում վազրի բակը: Մե օր էլ նախիրը տարավ դաշտը: Ճեսօրին չոքը զոռեց: Նախիրը տարավ ջրի կրաղը: Ընդե մե խատ չինարի ծառ կար, հինքը պարկավ էտ չինարի ծառի խովը: Ծառի վրեն մե թռչունի բուն կար: Ձաքերը խաղում ին: Հուսեփը մեչկի վրեն պարկեր էր, ծառին էր հիչկում, մեկ էլ տեսավ՝ ձաքերը մե փայլուն բան բնից գլորին: Հընգավ դուզը Հուսեփի դռին: Վերցուց տեսավ հիրանց չամչրաղը: Վերցուց դրեց ծոցը, օրը ցերեկով նախիրը քչեց քաղաքը: Չամչրաղը ծոցի մեչ լուս էր տալում: Վազրի ախճիկը տեսավ, տփեկ տվեց, ձեռից առավ:

Հուսեփը մնաց լալով, մխտալով: Սաղ օրը գլոխն ա տփում: Թո Հուսեփն հիմի էլի նախրչի մնա, մենք դառնանք Փիրուզի յանը, պսակենք:

Ձէր Հընցե մե ամիս, ինչ նշաններ ին, վաճառականը որոչեց քանի չուտ ա խառսը բերա: Թաքավորի ախճիկ ա, կարող ա վազիր-վաքլի տղեն խելքից հանեն, փոչմնի: Որ խառնիսն սկսվավ, էտ ժամանակ վազրի ախճիկը չամչրաղը քցեց վիզը, վազրի ձեռից բռնեց, գնաց խառնիս: Սառնսի ժամանակ Փիրուզը կայներ էր դռան մոտ, գալող-էթողին էր հիչկում: Ուշկն ու միթկը Հուսեփն էր: Մեկ էլ տեսավ, որ հեսա վազրի ախճիկը վազրի խետ էկավ, վզին հիրա չամչրաղը: Մտածեց. «Կարող ա, որ Հուսեփն ա բերե, ծախե ըստոնցը»: Եփ վազրի ախճիկն էկավ դռան մոտը, Փիրուզը ձեռը քցեց, չամչրաղը բռնեց: Վազրի ախճիկը նեղացավ:

Վազիրն ասավ.—Ախճի՛կ ջան, մի՛ նեղացի, թաքավորի փեսա յա, թո տենա, էլի կրտա, հո ձեռիցդ չառա՞վ:

Փիրուզը չամչրաղը վերցուց դրեց ծոցը, վազրի ախճկան ասավ, որ հիրա քեֆն անա, հիրկուն չամչրաղը ետ կըստանա: Փիրուզան մթկի մեչը շատ ուրխցավ. «Որ չամչրաղը ըստե յա, Հուսեփն էլ ըստե կըլնի»: Էտ մտքի խետ էր, մեկ էլ տեսավ Հուսեփը քոչոտ շորերը խաքուկ վախենալով էկավ: Փիրուզը որ տեսավ, սիրտը թռթփաց:

Ձեռը քցեց, Հուսեփի թեկից բռնեց ու ասավ.—Հեսօր իմ դոնախն ես, կըմնաս, քեֆ կանես:

Հուսեփն ասավ.—Ես նախրչի մարթ եմ, գոխտուկ եմ էկե, ո՞նց կըմնամ, վազիրը կաշիս տիկ կըխանա, մեչու խա՛ց, տվեք ուտեմ, էթամ:

Փիրուզն ասում ա.—Վազիրը չեզի չի կանա մե բան էլ ա ասա, նստի՛ իմ օթաղը, քո չե՛ֆն արա:

Հիրկուն խառնիւրդ վերջանում ա, ժողովուրթն էթում ա, Փիրու-
զը գալում ա Հուսեփի մօտը:

Նստում են իրեքով՝ Փիրուզը, Հուսեփն ու Թաքավորի ախճիկը:

Փիրուզը Հուսեփին ասում ա.— Դու իմ ղոնախն ես, իմ անչկի
լուսն ես, արի պատմա՛ք քո գլխի էկածը: Ես տենում եմ, որ դու
նախքի չես, չեզի մե բան պատահեր ա: Թե դուզն ասես, կօքնեմ,
թե սուլթ ասես, գլուխտ կղրել եմ տալու:

Հուսեփի սիրտը վառվեր էր: Ինչ էկեր էր գլուխը, Հրամեն մեկ-մեկ
ասավ, վերջը խնթրեց, որ վազրի ախճկա ձեռից առնին չամչրաղը ու
Հիրանը իրավունք տան, թողա, էթա:

Էտ ժամանակ Փիրուզը բերեց չամչրաղը ու տվեց Հուսեփին,
խառցուց, թե՛ էս ա, Հուսեփն ասավ՝ խա՛:

— Դե դու ըստե նստի, ես էթամ էն օթաղը, մե ախճիկ կա,
հղրկեմ գա, տենամ կըճանչնա՞ս:

Թաքավորի ախճկան առավ, գնաց մեկել օթաղը, ասավ, որ
Հինքը էտ տղի կնիկն ա, տղեն ինչ որ ասավ, դուզն ա: Շորերը խա-
նեց, խաքավ Հիրա չորերը, Թաքավորի ախճկա ձեռից բռնեց, էկավ
էտ օթաղը: Հուսեփը տեսավ, թե չէ, հելավ փաթթվավ ոտները:

Փիրուզն ասավ.— Տնաչեն, նորվա տղեն ես ի, ո՞նց չըճանչցար:

Ետ դառնալով Թաքավորի ախճկա յանը, Փիրուզն ասավ.— Թա-
քավորի՛ ախճիկ, էսիկ իմ մարթն ա, ըստու պստի ախպերը հավելի
քաջ ու սիրուն ա, չեզի կըտանեմ իմ տեքորը կըտամ:

Ախճիկը համաձայնվավ, Թաքավորին խաբար տարան, նորից
մե խառնիս սկսին:

Վազրի ախճկա բերանը մացեր էր բաց: Ի՞նչ աներ: Ըստուց իրե-
քով ձի են խեճնում, գալում են դուզը Հիրանց ախպոր՝ Հակոփի յանը:

Հիմի մենք խաբար տանք Հակոփից: Հակոփը գիչերվա ճեսին
գարթնավ, տեսավ՝ ո՞նչ ախպեր կա, ո՞նչ էլ ախպոր կնիկ: Շատ
հընգավ դես-դեն, շատ ման էկավ, հըմա չըթթավ ո՞նչ ախպորը,
ո՞նչ ախպոր կնգան: Նորից գնաց Ձինումաչին, տեսավ՝ չըկան,
էկավ գնաց Հիրա խոր երգիրը, տեսավ՝ չըկա: Բերեց Հիրա մալ-
դովլաթը ծախեց, արավ նաղդ փող, օխտը ճամփի մեջտեղ մե խեյ-
րաթխանա բացեց: Էթող-գալողը գա, առանց փողի իջքան ուզում
ա ուտա, խմա, էթա, մինակ մե պայմանով. իջքան բաժակը վերցա,
խմա Հուսեփի ու Փիրուզի կենածը: Էս իրեքով գալում են, խասնում
են էս խեյրաթխանեն: Ուաց են դնում, գինի են բերում, ասում են, որ
բզի խմեք Հուսեփի ու Փիրուզի կենածը:

Ըստոնք բաժակները վերցում են, թե.— Մենք Հուսեփի ու Փի-

րուզի կենածը չենք խմում, մենք կըխմենք Հակոփի ու Սինամի կենածը (Սինամ թաքավորի ախճկա անունն էր⁹):

Էս խեյրաթխանի ծառայողներն սկսին նեղանալ ու գացին Հակոփին գանգատ արին, որ էսենց իրեք մարթ են էկե, Փիրուզի ու Հուսեփի կենածը չըխման, խման Հակոփի ու Սինամի կենածը, մե խորոտ ախճիկ էլ Հակոփի ու Սինամի կողմից շնորակալութուն հայդնեց: Հակոփը մտածմունքի մեջ հընգավ, ետո հելավ էկավ էտ օթաղը: Տեսավ հիրա ախպերն ու ախպոր կնիկը, խետներն էլ մե խորոտ ախճիկ, որ արեւի նման վառվում ա: Ըստե փաթըթվան հիրար, ուրախութունից լացան, ետո էլի ուրխցան ու պատմին հիրանց գլխի էկածը: Հակոփը Սինամին շատ խավնավ, պսակվան ու էկան հիրանց խոր քաղաքը: Թաքավորը տղերքին ու խառաներին տենալով շատ ուրխցավ և առաջարկեց, որ Հակոփը թաքավոր դառնա:

Հուսեփն էլ շատ խնթրեց Հակոփին, հըմա Հակոփն ասավ. — Զուչ ախպերը դու ես, օրենքով դու բղի դառնաս թաքավոր:

Սխտ օր, օխտը քչեր Հուսեփին խառնիս արին, օխտ օր, օխտը քչեր Հակոփին խառնիս արին, օխտ օր, օխտը քչեր թաքավոր դառնալու չեֆ արին: Ընդոնք խասան հիրանց մուրազին, մենք էլ խասանենք մեր մուրազին:

